

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Г.Й. Михайлишин _____

“ ____ ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародне енергетичне право

Галузь знань – 08 Право

Спеціальність – 081 Право

Освітньо-професійна програма Міжнародне та європейське право

Навчально-науковий юридичний інститут

Робоча програма з навчальної дисципліни вільного вибору студента «Міжнародне енергетичне право» для студентів спеціальності 081 Право, ОПП Міжнародне та європейське право, освітнього ступеня бакалавр
«__» травня 2022 р. – __ с.

Розробник:

Мороз Галина Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри трудового, аграрного та екологічного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол № 10 від «27» травня 2022 року

Завідувач кафедри _____ доц. З. В. Яремак
«27» травня 2022 р.

Схвалено науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол № _ від «__» червня 2022 року

Голова науково-методичної ради _____ доц. В. В. Шпіляревич
«__» червня 2022 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 Право	Блок обов'язкових дисциплін	
Модулів – 1	Спеціальність 081 Право	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		12 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
60 год.	78 год.		
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання - 30 год./60 – 1:2

для заочної форми навчання – 12 год./78 – 1:10

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є міжнародно-правове регулювання міждержавних відносин в сфері енергетики, тобто система юридичних норм сучасного міжнародного енергетичного права, що регламентують питання міжнародної енергетичної безпеки, залучення іноземних інвестицій у енергетичну галузь, торгівлі і транзиту енергетичних ресурсів, екологічних аспектів використання енергетичних ресурсів, а також інші питання, які стосуються міжнародного енергетичного сектору.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне енергетичне право» є формування у студентів необхідних юридичних знань елементів структури міжнародного енергетичного права, розуміння механізму застосування норм міжнародного енергетичного права на міжнародному та внутрідержавному рівнях, а також дослідження основ енергетичної безпеки у світовому та національному вимірі.

Основними цілями вивчення дисципліни «Міжнародне енергетичне право» є сприяти глибокому засвоєнню студентами нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері міжнародних енергетичних відносин, в тому числі відносин щодо видобування, використання, торгівлі, транзиту, постачання енергетичних ресурсів; правильному тлумаченню і застосуванню норм сучасного міжнародного енергетичного права, які регламентують питання міжнародної енергетичної безпеки, залучення іноземних інвестицій у енергетичну галузь, торгівлі і транзиту енергетичних ресурсів, екологічних аспектів використання енергетичних ресурсів тощо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми Міжнародне та європейське право здобувачі **повинні набути:**

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність працювати в команді;
- прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, основні поняття та принципи положення міжнародного законодавства в сфері енергетики;
- знання і розуміння основ права Європейського Союзу;
- знання і розуміння концептуальних основ, змісту і основних напрямків міжнародно-правового регулювання енергетичних відносин;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;
- здатність до консультування з правих питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;

- здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмними результатами навчання є:

- здатність продемонструвати знання та розуміння змісту правових понять та категорій, базових для міжнародного енергетичного права;
- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- здатність продемонструвати знання та розуміння правового механізму реалізації відносин, що є предметом даної галузі;
- здатність належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;
- вміння застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

3. Програма навчальної дисципліни
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

Загальна частина.

Тема 1. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права

Міжнародне енергетичне право: специфіка предмету.

Закономірності розвитку міжнародного енергетичного права. Аналіз сучасної доктрини міжнародного енергетичного права (доктринальні джерела дослідження енергетичної безпеки).

Загальна характеристика суб'єктів міжнародного енергетичного права. Україна як суб'єкт міжнародного енергетичного права.

Тема 2. Система джерел міжнародного енергетичного права

Двосторонні та багатосторонні міжнародні договори, що стосуються регулювання енергетичного сектору.

Юридична природа та зміст Європейської енергетичної хартії.

Договір до Енергетичної Хартії та Протокол до нього. Структура та зміст Договору до енергетичної хартії.

Роль та значення актів міжнародних міждержавних організацій у сфері енергетики, рішень міжнародних конференцій та міжнародних енергетичних форумів.

Тема 3. Принципи міжнародного енергетичного права

Система та зміст принципів міжнародного енергетичного права, їхнє співвідношення з основними принципами міжнародного права.

Загальні та спеціальні принципи діяльності та взаємодії в енергетичній галузі.

Принципи енергетичної галузі щодо окремих сфер енергетики.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

Особлива частина.

Тема 4. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку Історія формування і розвитку міжнародно-правового регулювання співробітництва держав в енергетичній сфері.

Міжнародно-правове регулювання співробітництва держав в енергетичній сфері в рамках СОТ. Тенденції і перспективи розвитку різноманітних аспектів, пов'язаних із регулюванням відносин в енергетичній сфері.

Тема 5. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України

Енергетична політика Європейського Союзу: поняття, основні цілі.

Особливості формування спільної енергетичної політики країн ЄС.

Енергетична політика ЄС у контексті російсько-української війни.

Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання

Поняття та елементи енергетичної безпеки. Принципи забезпечення енергетичної безпеки.

Енергетична безпека як функціональна складова економічної та національної безпеки держави.

Загрози енергетичній безпеці. Проблеми забезпечення української економіки та соціальної сфери енергетичними ресурсами.

Світові тенденції розвитку енергетики.

Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі

Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління.

Міжнародні енергетичні організації світового та регіонального рівня.

Групи держав та міждержавні об'єднання в міжнародному енергетичному праві (Міжнародний енергетичний форум, Велика Сімка, Велика Двадцятка). Міжнародні міжурядові організації в сфері енергетики. Організація економічного співробітництва та розвитку Міжнародне енергетичне агентство. Організація держав-експортерів нафти. Міжнародне агентство з атомної енергії. Міжнародне агентство з відновлюваної енергетики. Світова організація

торгівлі в міжнародній енергетичній системі. Міжнародні неурядові організації в сфері енергетики.

Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики

Міжнародно-правова джерельна база регулювання екологічно орієнтованої енергетики.

Міжнародне право навколишнього середовища та екологічно орієнтована енергетика: проблеми співвідношення.

Міжнародно-правове регулювання альтернативної енергетики.

Розвиток екологічно орієнтованої енергетики України в системі міжнародних відносин.

Інтеграція екологічної політики в енергетичну політику ЄС та України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього го	у тому числі			усього го	у тому числі		
		л	с	с. р.		л	с	с. р.
2	3	4	5	6	7	8	9	
Модуль 1								
<i>Загальна частина.</i>								
Тема 1. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	12	2	2	8	12	2		10
Тема 2. Система джерел міжнародного енергетичного права	11	1	2	8	10	1	1	8
Тема 3. Принципи міжнародного енергетичного права	11	1	2	8	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	34	4	6	24	32	4	2	26
<i>Особлива частина</i>								
Тема 4. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	8		2	6	10			10
Тема 5. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	9	1	2	6	10			10
Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	12	1	2	9	12	2		10
Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі	10	2	2	6	10			10

Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	17	4	4	9	16	2	2	12
Разом за змістовим модулем 2	56	8	12	36	58	4	4	52
Усього годин	90	12	18	60	90	8	4	78

5. Теми семінарських занять

Денна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 Загальна частина.		
1	Тема 1. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	2
2	Тема 2. Система джерел міжнародного енергетичного права	2
3	Тема 3. Принципи міжнародного енергетичного права	2
Змістовий модуль 2. Особлива частина		
4	Тема 4. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	2
5	Тема 5. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	2
6	Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	2
7	Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі	2
8	Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	4

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 Загальна частина.		
1	Тема 1. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	1
2	Тема 2. Система джерел міжнародного енергетичного права	1
3	Тема 3. Принципи міжнародного енергетичного права	
Змістовий модуль 2. Особлива частина		
4	Тема 4. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	

5	Тема 5. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	
6	Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	
7	Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі	
8	Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	2

6. Самостійна робота

Денна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 Загальна частина.		
1	Тема 1. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	8
2	Тема 2. Система джерел міжнародного енергетичного права	8
3	Тема 3. Принципи міжнародного енергетичного права	8
Змістовий модуль 2. Особлива частина		
4	Тема 4. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	6
5	Тема 5. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	6
6	Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	9
7	Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі	6
8	Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	9

Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 Загальна частина.		
1	Тема 1. Міжнародне енергетичне право в системі сучасного міжнародного права	10
2	Тема 2. Система джерел міжнародного енергетичного права	10
3	Тема 3. Принципи міжнародного енергетичного права	10

Змістовий модуль 2. Особлива частина		
4	Тема 4. Міжнародно-правове співробітництво в енергетичній сфері: закономірності розвитку	10
5	Тема 5. Формування та реалізація енергетичної політики ЄС та України	10
6	Тема 6. Енергетична безпека України та світу: сутність, загрози та механізми регулювання	10
7	Тема 7. Міждержавні організації та інститути в глобальній енергетичній системі	10
8	Тема 8. Міжнародно-правове регулювання екологічно орієнтованої енергетики	12

7. Індивідуальні завдання

У структурі навчального навантаження студента за системою ECTS індивідуальна робота розглядається також як один з основних компонентів навчальної діяльності і повинна займати значну частину його навчального навантаження.

Індивідуальна робота студента є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальна робота студентів має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які вони отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Види, термін виконання індивідуальних завдань з дисципліни «Міжнародне енергетичне право» визначаються до початку навчального семестру та затверджуються на засіданні кафедри. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно із забезпеченням, при необхідності, консультацій з боку викладача. Наявність позитивної оцінки (1-5 балів) за виконання студентом індивідуальних завдань, є складовою 100-бальної системи оцінювання на денній формі навчання (відповідно до Положення про організацію навчального процесу в Юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника).

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни на лекційних та семінарських заняттях, а також під час самостійної роботи з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів використовуються наступні навчальні технології:

Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда.

Лекція як метод навчання має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета, вона не тільки стимулює конкретно-образне мислення, а й активізує логічне мислення слухачів, послідовно з'ясовує всі пункти плану. Висунені в лекції ідеї викладають на високому рівні, але з урахуванням рівня підготовки студентів, усі поняття та терміни пояснюють, аргументують, при цьому широко застосовують наочність тощо.

Пояснення — доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил та явищ. Викладач висуває певну тезу і подає систему її обґрунтування. Метод пояснення застосовують як на лекціях, так і під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо.

Розповідь — жвавий, образний, емоційний і водночас короткотривалий виклад питань, що містять переважно фактичний матеріал. Науково-популярна розповідь базується на аналізі фактичного матеріалу. У такому випадку вона містить теоретичний, але максимально доступний для сприйняття і наближений до практики матеріал (наприклад, короткий нарис перспектив розвитку якоїсь науки в сучасних умовах). Розповідь опис дає послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис конкретної практичної ситуації тощо). Розповіді застосовують на лекціях, практичних та лабораторних заняттях як фрагмент.

Бесіда — (полемічна, евристична) — це розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи запитань, заздалегідь визначених, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей. Запитання до бесіди мають сприяти цілісному сприйняттю. Найбільший розвивальний характер має евристична бесіда, яка дає її учасникам можливість самостійно знаходити можливі відповіді на проблемні питання. Бесіди застосовуються на лекціях та практичних заняттях.

Наочні методи навчання: ілюстрація.

Ілюстрація — показ ілюстрованих посібників, зокрема схем, таблиць, текстів документів за допомогою мультимедійної техніки, малюнків на дошці тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді.

Практичні методи навчання: вправи, практичні роботи.

Вправа — метод навчання, що полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах. Вправи є усні, письмові, графічні, технічні. Розрізняють також тренувальні (за зразком, інструкцією) та творчі вправи (розв'язання евристичних та проблемних завдань). Вправи застосовують на практичних заняттях.

Практична робота як метод навчання передбачає застосування знань у ситуаціях, наближених до майбутньої професійної діяльності. Упродовж цієї роботи треба розв'язати задачу, скласти процесуальні документи, зробити висновки.

В залежності від типу пізнавальної діяльності використовуються наступні методи навчання:

Назва методу	Його сутність	Навчально-виховні завдання, що він вирішує
Інформаційно-рецептивний	Передача знань у готовому вигляді: слово + наочність	Розвиток уваги
Репродуктивний	Спонукає студентів до відтворення здобутих знань	Закріплення знань, формування вмінь та навичок, розвиток пам'яті, мовлення
Проблемний	Викладач показує зародження істини конкретної науки, створює проблемну навчальну ситуацію, сам її розв'язує, демонструючи еталон проблемного мислення	Озброєння прийомами та засобами розумової діяльності. Засвоюються засіб та логіка розв'язання проблеми, але без уміння самостійного засвоювання. Розвивається логічне мислення, формується інтерес до навчальної роботи
Частково-пошуковий (евристичний)	Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, створюючи проблемну ситуацію та формулюючи проблему	Сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності
Пошуковий (дослідний)	Викладач створює проблемну ситуацію, а студенти формулюють її, самостійно вирішують. Ця проблема відома в науці, але не відома студентам	Сприяє оволодінню методами наукового пізнання. Відбувається розвиток здібності до творчої діяльності

9. Методи контролю

Методи контролю – це способи, з допомогою яких визначається результативність навчально-пізнавальної та інших видів діяльності студентів.

Під час викладання навчальної дисципліни «Міжнародне енергетичне право» використовують такі **методи усного контролю**:

1. При фронтальній формі організації контролю на питання викладача по порівняно невеликому обсязі матеріалу короткі відповіді, звичайно з місця, дають багато студентів групи.

Ця форма контролю дозволяє вдало сполучити перевірку з завданнями повторення і закріплення пройденого матеріалу, викликаючи підвищену активність групи. Викладач ставить питання, як правило, перед усією групою, щоб в обговоренні цих питань брали участь всі студенти.

2.Групова форма організації контролю використовується в тих випадках, коли виникає необхідність перевірити підсумки навчальної роботи чи хід її виконання частиною студентів, що одержала певне колективне завдання на семінарі в процесі позааудиторних занять. При цьому питання ставляться перед цією групою, у їхньому вирішенні беруть участь студенти, що працювали в складі даної групи, але із обов'язковим залученням до обговорення інших студентів групи.

3.Індивідуальний контроль широко застосовується для ґрунтовного знайомства викладача із знаннями, вміннями і навичками окремих студентів, що для відповіді звичайно викликаються до усної доповіді із питань, які виносились на обговорення, хоча не виключається відповідь студента і з місця.

Методи письмового контролю: *контрольні роботи, тестова перевірка знань* (завдання закритої форми із запропонованими відповідями, з яких одна є правильною).

Метод самоконтролю - спрямований на формування вміння усвідомлено регулювати власну навчальну діяльність, удосконалювати її, запобігати помилкам і неточностям.

З урахуванням наступності при викладанні дисципліни «Міжнародне енергетичне право» можна виділити такі види контролю:

- попередній (вступний, контроль вихідного рівня знань);
- поточний контроль (контроль розуміння і з'ясування матеріалу);
- проміжний (контроль результату з'ясування і готовності до вироблення вмінь і навичок);
- підсумковий контроль (контроль результатів відпрацювання, контроль кінцевого рівня знань).

Попередній контроль вирішує три завдання. По-перше, в його ході перевіряється рівень старих знань і вмінь, які потрібні для формування нових. Цей вид контролю можна назвати повторним підсумковим контролем старих знань і умінь з тією відмінністю, що їх склад і вимоги до них визначаються на основі нових знань і умінь. В контролі цього виду перевіряється рівень засвоєння нових знань і вмінь, які для студентів не зовсім нові, а вивчалися ними раніше, але на молодших курсах. Важливо виявити невірні і неточні (частково вірні, частково невірні) знання, для чого у ході лекцій пропонуються питання на відтворення знань з перевіркою за вибірковими відповідями та оцінкою за змістом знань. У процесі попереднього контролю

можна перевіряти навчальні вміння, навички студентів; з цією метою можна використовувати завдання на конспектування нового навчального тексту.

Поточний контроль з'ясування і контроль результату з'ясування (**проміжний контроль**) в основному збігаються за своїми психологічними особливостями. Оскільки при поясненні основне завдання полягає в тому, щоб забезпечити повне з'ясування змісту матеріалу, необхідно перевірити розуміння, досягнуте при поясненні, виявити помилки в з'ясуванні змісту. Під розумінням мається на увазі наявність наступних знань: про властивості і відмінні характеристики досліджуваних об'єктів і процесів; про їх види і типи, підстави, причини, сутності; про способи дій з ними в різних умовах і т. д. Оскільки при поясненні йдеться про вихідний етап набуття знань - пізнання характеристик об'єктів, їх сутності і дій з ними, то адекватні завдання для перевірки розуміння повинні включати в себе питання за змістом знань і дій, а саме: по подібності та відмінності їх характеристик, по підведенню конкретних об'єктів під засвоєні поняття або по виведенню характеристик об'єктів на основі їх приналежності того чи іншого класу, за особливостями зв'язків об'єктів, їх функцій і т. п., а також завдання на застосування знань.

Щоб виключити вплив невідпрацьованих знань і перевіряти тільки розуміння, студентам при відповіді на питання і вирішенні завдань слід надати можливість охарактеризувати відповідне джерело інформації про об'єкти. При контролі за допомогою вирішення завдань спочатку повинні перевірятися кінцеві відповіді, а потім хибні операції, якщо кінцеві відповіді невірні.

Слід мати на увазі, що в цілому функції поточного і проміжного видів контролю полягають у виявленні та коригуванні ходу процесу з'ясування і відпрацювання матеріалу, тому оцінки тут можуть відігравати тільки стимулюючу роль, а організаційно-адміністративні санкції допускаються тільки в разі відмови студента від виконання запропонованих завдань.

Підсумковий контроль має на меті перевірку досягнення мети навчання по всьому курсу. При цьому неприпустимо змішувати перевірку досягнення мети навчання за типовими задачами і з розвитку продуктивного мислення. Підсумковий контроль повинен включати як типові завдання, так і творчі.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти, здійснюється відповідно до Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Юридичному інституті Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, затвердженого вченою Радою Юридичного інституту 12.10.2010 року.

Загальна шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80 – 89	B	добре
70 – 79	C	
60 – 69	D	задовільно
50 – 59	E	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус.
3. Методичні вказівки та завдання до проведення семінарських занять та самостійної роботи.
4. Індивідуальні завдання, тестові завдання, завдання до проведення заліку.

12. Рекомендована література

№ з/п	Назва	Кількість примірників у бібліотеці
Базова література		
1	Чіпко М. В. Міжнародно-правове регулювання співробітництва держав у сфері використання відновлюваної енергетики: автореф. дис. дослідження. Одеса, 2017.	1
2	Кориневич А. О. Місце міжнародного енергетичного права у системі сучасного міжнародного права: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 224 с.	електр. ресурс
3	Завербний А.С. Економічна політика України в сфері енергетики в умовах євроінтеграції: автореф. дис. дослідження. Львів, 2019.	1
4	Застосування Європейської конвенції з прав людини для захисту екологічних прав та довкілля (посібник) / Є. Алексєєва, О. Мелень-Забрамна, Д. Скрильніков. Видавництво «Компанія Манускрипт»: Львів, 2016.	електр. ресурс
5.	Право Європейського Союзу / за ред. В.І. Муравйова. Кн. 4. К. : Ін Юре, 2016. 400 с.	електр. ресурс

6.	Селеверстов С. С. Энергетическое право Европейского союза. М.: Аспект Пресс, 2014. 288 с.	1
Додаткова монографічна література та наукові статті в періодичних виданнях подані в посібниках для підготовки до семінарських занять та для самостійної роботи.		

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів
<https://mepr.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства енергетики України
http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=35109
4. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbu.gov.ua/>
5. Сайт Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbu.gov.ua/nyub/index.html>
6. Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<http://lib.pnu.edu.ua/>
7. Офіційна сторінка кафедри трудового, екологічного та аграрного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (матеріали для підготовки до занять)
<https://ktetap.pnu.edu.ua/>
8. International Energy Agency
<https://www.iea.org/>
9. International Atomic Energy Agency
<https://www.iaea.org/ru/o-nas>
10. International Renewable Energy Agency
<https://www.irena.org/>
11. World Trade Organization, WTO
<https://www.wto.org/>
12. Європейсько-українське енергетичне агентство (EUEA)
<https://euea-energyagency.org/uk/>